

Opvoeden wat doe je ermee

preventie van kinderproblemen

Sinds 2006 onderzoeken wij het opvoeden van jonge kinderen en de relatie met stotteren. In de zomer organiseren wij een cursus waarin ouders die hun stotterprobleem hebben opgelost in dagelijkse situaties met hun kinderen supervisie krijgen.

De ouders zijn gemotiveerd, ze willen niet dat hun kinderen een stottersymptoom ontwikkelen of de gevoels- en gedachtewereld die bij stotteren hoort.

Kinderen dagen ons uit van Prof. Dr. Rudolf Dreikurs is het studieboek dat we gebruiken.

Die Individualpsychologie erhebt die Forderung sich um alle Kinder in gleicher Weise zu bemühen und ihre geistigen Fähigkeiten zu fördern, indem ihnen mehr Mut, mehr Selbstvertrauen vermittelt wird.*

Wat kunnen we zien van de gevoels- en gedachtewereld van een ouder die gestotterd heeft?

- een kwestie wordt niet besproken met argumenten maar emotioneel en dwingend aangegaan
- om gelijk te krijgen, worden veel uitspraken met weinig realiteitswaarde gedaan
- voor maatschappelijke onderwerpen buiten het gezin is weinig belangstelling
- ouders vinden dat de kinderen 'hun kinderen' zijn en dat andere volwassenen geen invloed op hen mogen hebben
- ze denken de problemen in de opvoeding zelf op te kunnen lossen, een gesprek met andere ouders is niet nodig
- hoe goed het met hen en hun kinderen gaat, is wat ze willen laten zien
- ze hebben moeite met het ombuigen van de emotionele binding naar een band waarin zelfstandigheid wordt gerealiseerd, zelf denken, zelf kiezen en zelf doen
- ze weten dat voelend denken, handelen en spreken nodig zijn om niet te stotteren; in de omgang met hun kinderen laten ze dit los
- de kinderen zetten de ouders in voor hun negatieve doelen zoals aandacht vragen, verzorging krijgen, privileges krijgen in het gezin, over anderen de baas spelen
- ouders spelen graag vaders en moeders, in de ogen van de kinderen zijn ze ongelofwaardig

* Alfred Adler 1930

Wat laten de kinderen zien in een opvoedingsweek? Met welk gedrag hebben we op de eerste dag te maken?

- ze luisteren niet
- ze spreken onverstaanbaar
- een gesprek laten ze vastlopen door te zwijgen
- ze consulteren niet
- ze zijn onverschillig
- veel huilen
- ruzie maken
- agressie
- niet samendoen
- bedplassen
- kieskauwen met eten
- treuzelen
- rotzooi maken

Waar vragen de kinderen om in hun activiteiten?

- ze wensen niet door hun ouders gedwongen te worden
- ze staan open voor logisch denken en consequenties, meer dan een volwassene
- ze hebben meer maatschappelijke interesses dan we denken
- ze gaan graag om met andere mensen, jong en oud
- ze denken niet dat ze een probleem zelf kunnen oplossen, ze willen er over praten
- ze laten graag zien wat ze zelf kunnen
- ze willen een band met hun ouders maar ze willen ook zelfstandig zijn
- voelend denken, handelen en spreken hoort echt bij hen
- ze willen zelfstandig een beslissing nemen

Hoe hebben de kinderen deze sociale opvattingen kunnen realiseren?

Wat hebben de volwassenen hiervoor gedaan?

- we zijn voelend aanwezig
- we maken geen drukte en zoeken geen opwindend
- een kind krijgt een instant-ouder, de eigen ouders gaan zien hoe een probleem ontstaat
- we laten kinderen kinderen opvoeden, we scheppen situaties waar volwassenen niet bij zijn
- we evalueren de betekenis van een situatie en we bereiden voor
- we besteden geen tijd aan storend gedrag; we hebben aandacht voor het kind, en in een gesprek laten we merken dat we zijn of haar doel doorhebben
- iets één keer zeggen en er op letten dat het gedaan wordt

- we blijven nabijheid voelen, ongeacht de omstandigheden
- we hebben onze superioriteit ingeleverd
- we praten niet in kinderachtige taal
- we beseffen dat kinderen onze gelijkwaardige partners zijn

De volwassenen hebben met elkaar een beter antwoord gevonden op het gedrag van de kinderen. De context van de gemeenschap is nodig om kinderen in een gezin op te voeden. *It takes a village to raise a child.**

Wat zijn onze bevindingen in de masterclass *Opvoeden wat doe je ermee?*

- niemand krijgt ruimte om zich storend te gedragen
- iedere situatie met een kind is een opvoedingssituatie
- kinderen verwachten gelijkwaardigheid
- ook met een kind krijgen we contact, komen we tot wederzijds begrip in een gesprek
- ook met een kind is een oplossing het resultaat van goede argumenten, logisch denken en consequent zijn
- handelingen moeten overeenstemmen met woorden
- we hoeven niet te denken 'ik zeg het niet, want ze begrijpen het toch niet', kinderen zijn slimmer dan wij denken
- in een normaal gesprek met een kind gaan we zijn of haar gevoels- en gedachtewereld begrijpen en dit hebben we dienstbaar te maken aan het kind
- een opmerking als 'bij onze Timo is dat nu eenmaal zo', is een vooroordeel, daar doen we niets mee
- zowel de volwassenen als de kinderen leven met de vraag 'wat kan ik doen?'; zo vinden we onverwachte mogelijkheden en eenvoudige oplossingen
- in snel tempo breiden de kinderen hun woordenschat uit
- kinderen zijn goede raadgevers

De kinderen hebben in een normaal gesprek een beslissing kunnen nemen, zij hebben hun gedrag veranderd:

- ze spreken graag en duidelijk
- ze werken mee
- ze luisteren
- ze tonen begrip
- ze praten zonder te schreeuwen
- huilen en slaan hebben ze niet nodig
- spelenderwijs doen ze hun taken
- ze eten graag
- bedplassen doen ze niet meer

* Afrikaans spreekwoord

Wat hebben we in de praktijk nog meer ontdekt?

Kinderen zijn gevoel, ze leven met hun gevoel en ze ontwikkelen verstand. Volwassenen hebben verstand en drukken gevoelens weg. Om aan te sluiten bij kinderen, moet de volwassene zich openstellen voor het voelen.

Volwassenen en kinderen maken dan een aantrekkelijk programma waarin zij hun mogelijkheden gebruiken en grenzen verleggen.

Kinderen nemen waar wanneer ouders van mening verschillen over de opvoeding en raken in verwarring.

Heeft moeder er belang bij haar kind afhankelijk te houden dan schikt vader zich eerder naar moeder. Hij kiest niet voor de ontwikkeling van zijn kind.

Willen ouders bij hun kinderen in de smaak vallen dan krijgt het kind hier vroeg of laat genoeg van. Kinderen vinden dit niet interessant en de vertrouwelijkheid in de relatie neemt af. Zetten ouders zich in voor gelijkwaardigheid dan is de relatie geestelijk en eindigt niet.

Kinderen hebben de toekomst en volwassenen kunnen hier aan meewerken.

Gesprek met Lisa, 3 jaar

Ik: Je bent nu een grote meid, toch hoor ik je af en toe huilen. Dit is niet meer nodig. Je kunt gewoon zeggen waar je last van hebt.

Lisa knikt.

Ik: Denk je dat je wel wil huilen, dan kun je tegen jezelf zeggen 'dit is niet nodig'. Minou mag nog wel huilen want Minou is jonger en kan het nog niet zeggen.

Lisa knikt.

Ik: Er is ook een ander huilen. Minou huilt als jij iets hebt gedaan dat niet zo leuk is. Ik heb dit gezien.

Lisa: Wat heb jij gezien?

Ik: Dit vertel ik niet. Wat kun jij dan voor Minou doen?

Lisa: Een kusje geven en sorry zeggen.

Ik: Je kunt zeggen 'ik heb je pijn gedaan en zal het niet weer doen'. Dan pas een kus en sorry.

Lisa pakt haar stoel en loopt weg. Ze zegt dat ze weer gaat spelen.

Ik: Misschien kun je aan mij vragen of ik klaar ben.

Lisa: Ben je klaar?

Ik zeg 'Nee' en vraag of ze nog even terugkomt.

Ik: Als ik Minou hoor huilen deze week, kom ik even naar beneden.

Lisa: Minou huilt soms om iets anders.

Ik: Als Minou huilt door iets dat jij hebt gedaan, weet ik dat wel.

Lisa is stil.

Hebben we het zo goed afgesproken?

Lisa: Ja.

Gesprek in de pizzeria met Chiel en Nick, 5 jaar

Chiel en Nick willen een frietje. Ik wijs hen erop dat we naar de pizzeria zijn gegaan.

Ze zijn druk. Ik vraag hen niet zo te schreeuwen. Andere mensen willen rustig eten, dit kunnen ze zelf zien. De pizza's zien er mooi uit en zijn lekker. De ouders snijden voor hen de pizza's. Chiel en Nick genieten van de pizza. Tijdens het eten zijn ze minder druk. Moeder en Nick eten de pizza niet helemaal op en laten ook de rand liggen. Ik stel voor het restant mee naar huis te nemen. Nadat de kinderen genoeg gegeten hebben, komt de drukte terug.

We vragen wat ze vandaag hebben gedaan. De ouders zeggen hen voor: 'Jullie hebben toch ...'.

Chiel en Nick doen niet meer mee in dit gesprek. Ze willen van tafel om te spelen.

Ik: Hebben jullie niets te vertellen, dan heb ik wel een vraag. Ik merk dat, als één van ons over vandaag vertelt of een vraag heeft, daar niet meer naar geluisterd wordt. Is dat zo?

Chiel: Ja.

Ik: Waarom is dit niet zo slim? Jullie zijn toch slimme jongens?

Chiel en Nick: Dat weet ik niet.

Ik: Wat vinden jullie van het volgende antwoord?

- je weet niet wat iemand zegt
- je weet niet wat iemand wil
- en je weet niet wat je van iemand kan leren

Met andere woorden, je wordt er niet slimmer van. Is dat zo?

Chiel: Ja.

Ik: En waarom is het nog meer niet slim?

Chiel en Nick: Dat weet ik niet.

Ik: Willen jullie dit weten?

Chiel: Ja!

Ik: Als jij iets aan Nick vertelt en hij luistert niet, wat vind jij daar van?

Chiel: Nou, dat vind ik niet leuk.

Ik: Wat moet jij doen om Nick te laten luisteren?

Chiel: Nou, dan zeg ik dat hij moet luisteren.

Ik: Als Nick dat aan jou vraagt, doe jij het dan?

Chiel: Nee, dat doe ik niet.

Ik: Zo'n opmerking is dus niet slim want die werkt niet.

Wat is wel slim?

Chiel en Nick: Dat weet ik niet.

Ik: Nou, goed luisteren. Als jij goed naar Nick luistert, gaat Nick naar jou luisteren.

Moeder, verontwaardigd: Dit begrijpen ze toch niet.

Ik: Wat vinden jullie van dit idee, dit is een doordenkertje.

Chiel: Een goed idee.

Ik: Wat vinden jullie ervan dit nog een keer te horen?

Chiel en Nick vinden dit goed.

Ik: Goed luisteren, dan snap je het beter. Als jij goed naar Nick luistert, gaat Nick naar jou luisteren.

